

Rozhovor s Vladimírom DUDLÁKOM

Dobrý deň, pán Dudlák. Som rád, že ste si pri svojej vyťažnosti našli čas na krátky rozhovor.

Projektový manažér, riaditeľ neziskovej organizácie Združenie Mórica Beňovského, scenárista, režisér, producent, cestovateľ, dobrodruh, turistický sprievodca, spoluautor komiksu MÓRIC a slovenský ambasádor Mórica Beňovského. To je neskutočná vizitka. Ako vidí Vlado Dudlák sám seba?

Mojou profesiou je projektové riadenie. Snažím sa projektové a komunikačné zručnosti aplikovať nielen v mojej práci, ktorá ma živí, ale aj v iných oblastiach, ako je filmová tvorba, vydavateľská činnosť, expedičné cestovanie a objavovanie histórie pre súčasnú generáciu. Ak chcete byť úspešný, potrebujete sa obklopiť výnimočnými ľuďmi, nadchnúť ich pre spoločný cieľ, v ktorom každý člen tímu vníma svoju pridanú hodnotu. Mám rád tímovú prácu a výnimočné projekty, ako je aj náš komiksový projekt MÓRIC.

Vladimír DUDLÁK

Primárne sme tu kvôli spomínanému komiksu MÓRIC, ale ešte odbočím, aj keď nie ďaleko. Ako sa projektový manažér dostane k tomu, že opakovane cestuje do Afriky a prekopáva celé oblasti Madagaskaru, v snahe nájsť pozostatky grófa Beňovského?

Cestovanie je mojou vášňou už od tínedžerských čias, keď ešte cestovaniu po svete bránil totalitný režim. Po revolúcii som individuálne precestoval desiatky exotických krajín. Mnohé cesty som zdokumentoval na kameru a cestovateľskými zápiskami. Až v roku 2010, keď sme zorganizovali našu prvú expedíciu na Madagaskar, som pochopil, že práve tento ostrov a jeho prienik so slovenskou históriou, je pre mňa osudovým.

Takže osud. Veríte, že sa Vám podarí nájsť miesto Beňovského posledného odpočinku aj po 235 rokoch od jeho skonu?

Podľa historických záznamov Beňovský na Madagaskare zahynul, bol tam pochovaný a s najväčšou pravdepodobnosťou tam stále niekde odpočíva. Ešte na mapke z roku 1931 sú v lokalite východného mysu označené značky hrobov. Venovali sme veľké bádateľské úsilie na lokalizáciu a nájdenie jeho pozostatkov na expedíciách v rokoch 2012-2014. Máme spracovanú odbornú geofyzikálnu štúdiu o našom bádani z roku 2013. Naše úsilie vyvolalo medzi obyvateľmi v dedine Ambodirafia dokonca zlatú horúčku. Tento cieľ je stále pred nami. Ak sa nájde expert, ktorý ovláda vhodné moderné geotechnológie a trúfne si ísť s nami na východný mys, budeme radi, ak sa prihlási. A či ho niekedy nájdeme, to je medzi nebom a zemou. Cesta je cieľ.

... v teréne ...

To je slovo do bitky. Ja osobne Vám verím a teším sa, až nastane ten deň. Čo si myslíte, že sa stane, keď to miesto a Beňovského pozostatky nájdete? Nie je jednoduché vysporiadať sa s takým nálezom navyše v cudzej krajine, na inom kontinente. Aj Indiana Jones mal vždy viac problémov keď nejaký poklad našiel, než keď sa nezadarilo :)

V prípade objavenia lokality s pozostatkami ľudských kostí, by sme ich museli veľmi starostlivo ošetriť a zabrániť ich kontaminácii. Máme dobré kontakty v neďalekom meste Antalaha, kde by sa dali Beňovského pozostatky uložiť, kým by sme vybavili ich presun do Európy. Je mi jasné, že tento proces nebude jednoduchý a bude to vyžadovať veľa diplomacie a ešte viac peňazí :). U nás by sme tieto pozostatky podrobili testu DNA a porovnali ich so žijúcimi potomkami Beňovského, s ktorými sme v kontakte. Od Beňovského čias prešlo cca 9 generácií. Bolo by pekné, keby sa cez DNA potvrdilo, že Móric Beňovský bol ich príbuzný a že oni sú jeho potomkovia.

To by bola ozajstná veľkolepá udalosť. Máte už naplánovanú ďalšiu expedíciu?

V dnešnej pandemickej dobe je plánovanie expedícií problém. Madagaskar sa turistom uzavrel v marci 2020 a zatiaľ sa otvára len veľmi opatrne. Na Madagaskar plánujem cestu v novembri, avšak bude viac poznávací a cestovateľská ako bádateľská.

Prečo je Beňovský vo svojej vlasti takmer neznámy, zatiaľ čo maďari a poľiaci sa bijú o to, kto si ho privlastní? Existuje niekoľko kníh o Beňovskom, televízny seriál z roku 1975, Gustav Krum spracoval čiernobiely komiks, vy sám viacero dokumentárnych filmov. A predsa... Mladým dnes meno Beňovský veľa nehovorí (podobne ako M.R. Štefánik, ale to je iný príbeh).

Slováci vo všeobecnosti nemajú taký záujem o históriu ako naši okolití susedia. Beňovský je formát európskej, ba až svetovej osobnosti. Žil v čase, keď sme ešte nemali svoj štát ani uzákonený vlastný jazyk. Navyše sa angažoval aj poľskom odboji Barskej konfederácie, takže sa k nemu hlásia najmä Maďari a Poliaci, ale aj Francúzi, Taiwanci, Malgaši a iné zaujímavé krajiny. Môžeme byť na to patrične hrdí, keď Maďari píšú, že ich najväčším historickým cestovateľom bol náš Móric Beňovský, uhorský šľachtic slovenského pôvodu z Vrbového.

To už je zrejme taký slovenský folklór - velebíť cudzích hrdinov a tým svojim, slovenským, nevedieť prísť ani na meno. Je to dôvod, prečo ste sa rozhodli spracovať Móricov príbeh práve formou komiksu, ktorý je mladej generácii bližší?

Móricov životný príbeh je takou spleťou osudov, pohnútok, motivácií a okolností, že nie je jednoduché ho zmapovať krátkym formátom. Obdobie osvietenstva, ako označujeme druhú polovicu osemnásteho storočia, bola úžasná doba charizmatických panovníkov, nebojácnych dobrodruhov, moreplavcov, premeny sveta a neuveriteľných možností, ale aj nástrah pre odvážnych ľudí, akým bezpochyby bol aj Móric Beňovský. Opísať jeho životný príbeh do hĺbky formou komiksu je z môjho pohľadu tá najlepšia cesta, ako priblížiť Móricov príbeh súčasnej generácii.

Interview na hrade Stará Lubovňa, kde bol Beňovský väznený
(zdroj: Facebook Združenia Mórica Beňovského)

Takže motivácia jasná. Ako však vznikla myšlienka vydať tak rozsiahly životopisný epos? Vy ako scenárista, režisér a dokumentarista máte určite bližšie ku knižnej, či televíznej tvorbe. Práca na komikse má svoje špecifiká, verili ste, že dokážete zabodovať na tomto, pre Vás neznámom bojisku?

Musím sa priznať, že aj pre mňa bolo komiksové umenie svetom, v ktorom som sa neorientoval. Čiastočne nás inšpiroval prvý komiks o Štefánikovi, ktorý vznikol popri ankete "Najväčší Slovák". Dnes, po temer troch rokoch aktívnej tvorby komiksu MÓRIC viem, že sme sa rozhodli správne. Čím dlhšie sa tomu venujeme, tým viac nás to baví. Je to beh na dlhú trať. Samozrejme najdôležitejšie je mať dobrý námet, ktorým Beňovského historický príbeh jednoznačne je a tím skvelých výtvarníkov a scenáristov.

S tým sa nedá než súhlasiť. MÓRIC má mať celkom štrnásť dielov, pričom prvé tri diely vychádzali raz za rok. Nie je to priveľmi odvážny edičný plán - zvlášť v tejto dobe, kedy netušíte, čo Vám prinesie nasledujúci týždeň?

Našťastie komiksová tvorba nie je závislá od pandemickej situácie. Výtvarníci kreslia jednotlivé stránky na základe rozpracovaných dialógov a opisov prostredia. Celá tvorba komiksu sa deje v off-line prostredí, aj keď sa priznám, že mám rád tvorivé a inšpiratívne osobné stretnutia s mladými tvorcami v starom meste. Výzva je najmä o tom, aby sme mali dostatočne finančné prostriedky na tvorbu.

A sme doma - financie... Štvrtý a piaty diel ste sa rozhodli financovať s pomocou fanúšikov v tzv. crowdfundingovej kampani na platforme StartLab (podobne ako Dobrodružstvá M.R. Štefánika autorov Eniaca, Frenkyho a Kriššáka).

Mimochodom, gratulujem ku úspešnej kampani - stanovený cieľ 6000€ sa Vám podarilo splniť 15 dní pred ukončením kampane.

Prečo tento spôsob financovania? Rátali ste s tým už keď ste sa púšťali do projektu MÓRIC?

Pre mňa je crowdfundingová kampaň opäť niečo nové, čo sme predtým ešte nevyskúšali. Keďže sa nám podarilo dosiahnuť cieľovú (= minimálnu) sumu 15 dní pred skončením kampane, považujem to za veľký úspech. Budeme radi, ak bude vyzbieraná suma ešte počas kampane ďalej narastať. Do konca celého komiksového príbehu potrebujeme vydať 11 dielov a každý predstavuje náklady v objeme 4.000 €. Osobne by som bol rád, keby sa nám podarilo do budúcnosti získať Fond na podporu umenia, kde sme sa uchádzali o podporu na náš komiks už 2x, a vždy nám k úspechu chýbalo pár bodíkov.

Za Združenie Mórica Beňovského: Vladimír Dudlák, Jozef Dermek,
Peter Serina a Dominik Šuplata
(zdroj: Facebook Združenia Mórica Beňovského)

Čo by sa stalo, keby kampaň nevyšla? Hrozilo aj úplné zastavenie projektu?

Som nesmierne rád, že naša kampaň StartLabe je úspešná. Prvé tri diely sme vydali z vlastných zdrojov a určite by sme v našom úsilí nepoľavili. Museli by sme hľadať sponzorov a podporu niekde inde.

Kampaň, vďaka Bohu, vyšla, takže do Vianoc sa môžeme tešiť na štvorku? Mám informácie, že Laco Dlhý už na svojej časti pracuje.

Áno, na základe spracovaných dialógov už sú na svete prvé stránky štvrtého dielu KONFEDERÁT a sú krásne.

Tak to sa radi necháme prekvapiť (aj keď mi napadlo skočiť do auta a ísť skúsiť pozrieť Laca Dlhého do Prievidze, či neukáže, čo má urobené :)). Aká je Vaša úloha v prácach na komikse? Predpokladám, že ste hlavný scenárista a organizátor (projektový manažér :)). Ako veľmi máte dosah na výsledný vzhľad jednotlivých strán, hrdinov, farieb, štýlov atď.?

Okrem projektového riadenia a komunikácie s aktérmi projektu som tvorca námetu, ktorý sa snažím podrobne rozpracovať a poslať scenáristovi Máriovi Drgoňovi, nech vytvorí dialógy. V treťom dieli som dialógy písal sám, ale bez jeho podpory by to nemalo správnu iskrú a dynamiku. Do ilustrácii veľmi nezasahujem, ale máme v tíme kolegov, ktorí dávajú feedback aj na ilustrácie a ich výsledný vzhľad.

Áno, toto spomenul aj Laco Dlhý, ktorý prešiel výraznou zmenou štýlu aj vďaka feedbacku. Na jednotlivých zošitoch sa už spolupodieľali štyria výtvarníci - okrem spomínaného Laca Dlhého aj Matúš Szalontai, Martin Schwarz a Lukáš Freytag. Kto vyberá autorov a budete ďalej rozširovať pracovný tím?

Snažíme sa mať viacerých výtvarníkov, aby stihli nakresliť diel. Ak niektorý z nich vypadne kvôli rodinným alebo iným pracovným povinnostiam, tak sa to snažíme nahradiť iným výtvarníkom. Prvého ilustrátora Matúša sme získali na základe jeho výbornej referencie – vyhral komiksovú súťaž. Ďalší sa už hľadajú aj medzi sebou navzájom. Je možné, že sa v ďalších dieloch zapoja aj noví ilustrátori. Náš komiks MÓRIC je behom na dlhú trať.

A to je ďalší zaujímavý aspekt projektu - čitateľ je od dielu k dielu v napätí nielen preto, ako sa budú vyvíjať životné osudy Mórica, ale aj kto ich nakreslí a ako budú vyzerat'...

Je jasné, že sa nám tu rodí nová slovenská komiksová legenda. Nezvažovali ste osloviť aj niektorých zo starých komiksových bardov, ktorí tvorili komiks už v deväťdesiatych rokoch pre magazín BUBLINKY? Bolo by to symbolické prepojenie histórie a súčasnosti, prepojenie toho najlepšieho z oboch slovenských komiksových svetov.

Zatiaľ nebola potreba ale je možné, že oslovíme aj ich. Dôležité je, aby jednotliví ilustrátori medzi sebou kolaborovali, čo sa týka podoby tváre hlavných postáv a pod.

S Božidarou Turzonovovou, Ladislavom Dlhým a Daliborom Mikulíkom na krste tretieho dielu komiksu MÓRIC na hrade Stará Ľubovňa (zdroj: Facebook Združenia Mórica Beňovského)

Tak to je veru zaujímavá možnosť, som rád, že tu ostávajú dvere otvorené. Apropos, boli ste fanúšikom pôvodného (česko)slovenského komiksu, čítali ste BUBLINKY?

Priznám sa, že BUBLINKY som spoznal až cez Vás.

Tak som rád, že som Vás mohol zoznámiť :)

Vnímate tú súčasnú slovenskú komiksovú disproporciu, kedy si autori komiksov musia hľadať zdroje na vydanie svojich prác namiesto, aby vydavateľstvá objavovali a vydávali komiksové talenty?

Je to smutné. Myslím si, že komiksové umenie je na Slovensku nedocenené. O čo lepšie to majú v Japonsku, kde, apropos, komiks o Beňovskom vyšiel a má vyše 100 strán.

Tá informácia ma šokovala, keď som sa o tom japonskom komikse dočítal, ale stačí zájsť tot' za riekou Moravu a hneď je človek v úplne inom kultúrnom a komiksovom prostredí. Česi sa venujú svojej histórii v komiksoch mohutne a vydávajú jedno úžasné dielo za druhým, námatkovo spomeniem len komiksy Karel IV.: Pán sveta, Jan Žižka, Ve jménu Husa, Marie Terezie a její Habsburkové, Stopa Legionáře, či Tři králové... Ešteže my, Slováci, budeme mať MÓRICA...

Vy ste mali tú česť stretnúť sa osobne s pánom Adamovičom - predstaviteľom seriálového grófa Beňovského (popravde, ja som mal tú česť tiež, stáli sme pár metrov od seba na bystrickej autobusovej stanici, keď som bol študák, ale to sa asi nepočíta :)). Je pre Vás stelesnením Beňovského? Bude komiksový MÓRIC tak trochu aj Jozefom Adamovičom? Pretože pre mňa JE a NAVŽDY BUDE.

S Jozefom Adamovičom sme točili naše dokumenty o Beňovskom. Mal som s ním veľmi pozitívny prienik a veľmi si ho vážim. Pre neho bola postava v seriáli Vivat Beňovský osudová a Beňovský sa s ním ťahal po celý život. V komikse nebudeme napodobňovať jeho podobizeň, náš Móric bude iný. Avšak plánujeme použiť podoby existujúcich ľudí v rámci postáv v komikse. A možno to bude aj niekto z rodiny pána Adamoviča :).

Fííha, tak to budeme hľadať... Žeby Afanázia? :) Inšpirujete sa niečím (dejovo, vizuálne) v spomínanom seriáli Vivat Beňovský, prípadne v komikse Gustava Kruma, ktorý bol defakto komiksovým spracovaním seriálu? Alebo máte aj nejaké výhrady, niečo čo by ste urobili (a urobíte) inak, lepšie, než seriáloví tvorcovia?

Nechceme sa inšpirovať romantickým seriálom. Inšpiráciou pre nás sú historické reálie a fakty.

Som rád, že si idete svojou vlastnou cestou, zatiaľ si myslím, že si vediete fantasticky. Prezradíte nám, aké budú najbližšie aktivity Združenia? Plánujete slávnostné podujatie Móric Beňovský žije 2021 - symbolicky - na lodi v Prešporke...

Áno, teraz v septembri pri príležitosti výročia jeho narodenia (275r.) máme naše tradičné slávnostné podujatie "Móric Beňovský žije 2021" na lodi na Dunaji.

Samozrejme, Móric Beňovský má v roku 2021 dvojité výročie - 275 rokov od narodenia a 235 rokov od tragickej smrti (a v čase písania tohoto článku ešte aj meniny :)). Takže ho pokojne môžeme nazvať ROKOM MÓRICA BEŇOVSKÉHO!

Paralelne s Vami sa pracuje na komikse Neuveriteľné dobrodružstvá grófa Beňovského autorského tímu PhDr. Miroslav Musil a akad. maliar Martin Kellenberger, ktorý mal mať vernisáž už v marci 2020, no zo zjavných príčin bola presunutá na september 2021. Ako vnímate túto aktivitu a v čom bude Musilov a Kellenbergerov Beňovský iný?

Nakoľko ešte nič nevydali, tak sa k tomu neviem vyjadriť.

Ďakujem Vám veľmi pekne za odpovede, pán Dudlák. Rád by som sa Vám poďakoval za Vaše aktivity a snahu znovu dostať Mórica Beňovského do povedomia Slovákov. Budem Vám držať palce vo Vašej činnosti a budeme sa všetci tešiť na (komiksové) plody Vašej práce.

Pre BUBLINKY sa s Vladimírom DUDLÁKOM zhováral Dark Tower.

Dnes už je viac než isté, že štvrtý diel komiksu MÓRIC vyjde ešte v roku 2021. Združenie Mórica Beňovského spustilo crowdfundingovú kampaň na podporu vydania ďalších dielov MÓRICA, prostredníctvom servera StartLab, ktorá bola úspešná a už 15 dní pred ukončením kampane dosiahla stanovenú métu 6000 € (v čase písania týchto riadkov je aktuálny stav kampane 123%, 7394 € a do jej ukončenia ostáva 13 dní).

Pokiaľ ste fanúšikom komiksu, slovenských dejín, či Mórica Beňovského samotného, stále máte možnosť prispieť svojou troškou do mlyna a zvýšiť výslednú sumu, ktorá bude použitá na financovanie vydania ďalších dielov komiksu.

BUBLINKY podporujú slovenskú komiksovú tvorbu a propagáciu skutočných slovenských hrdinov. Preto neváhajte a využite príležitosť! Staňte sa aj VY súčasťou legendy!

<https://www.startlab.sk/projekty/2274-zivotopisny-komiks-moric-benovsky/>

